Ciorbă de bolovan

NU ERA CASĂ ÎN CĂTUNUL Flămînzii-Vechi unde să nu auzi, din zori, scâncete.

* Mamă... mi-e foame.

* Rabdă şi tu până vine tat-tu de la rîjniţă.

* Când vine?

* Ia, mai acuşi... Aduce o traistă de mălai.

* Nu-mi place, că nu-i mălai... Ştiu eu, e coajă de copac măcinată.

În altă parte tot aşa:

- Mamăă... dă-mi să mănânc.

- Ia şi tu de colo un bulz de unt şi umple-ţi bârdanul. U*ite ce gras e. Şi, spunând aşa,* femeia dumica nişte cocoloaşe vinete.

- Nu mănânc, că nu e unt, miorlăia plodul. E humă din mâl. Am văzut eu când a adus surata.

Şi copilaşii se agăţau, lihniţi, de poalele gospodinelor amărâte. Bărbaţii mai toţi erau plecaţi în lume după munci, ori duşi la curtea boierului, departe, în comuna nouă. După alunecarea coastelor nemilostiv despădurite şi prăvălirea bătrânei aşezări de pe ele, Flămânzii fuseseră strămutaţi jos în şes şi se chemau altfel. Sus nu rămaseră decât cuibarul bătrân, un pâlc de cocioabe, agăţate de râpele argiloase spintecate de crăpături adânci, gata să fugă şi ele la vale, numite Iude, de pe numele vânzătorului.

Într-o zi din astea, plină de plânsete şi văicăreli, se abătu în sătucul oropsit un strein. A intrat dis-de-dimineaţă neoprit în bătătura neîmprejmuită a celei din-tîi case din marginea de răsărit şi a înaintat nebăgat de seamă până lângă prispa unde guiţau de foame o ciotcă de prunci.

Acolo a stat încremenit până ce l-a văzut femeia, care l-a întrebat arţăgoasă:

* Da' 'mneaţa ce vrei?

El a dat bună ziua... Muierea i-a răspuns „bună", dar răstit, c-un sfert de gură. Micuţii, speriaţi, au tăcut şi s-au lipit strâns de maică lor. Abia atunci o javră răpănoasă s-a sculat şi şi-a adus aminte că trebuie să latre. Dar după două hă măieli leşinate, s-a lăsat păgubaş, a dat bucuros din coadă şi s-a culcat la loc.

Omul a băgat de seamă acreala primirii şi, tulburat, se mâhni.

* Iartă-mă, spuse el cu părere de rău. Dacă era poartă la curte, băteam în ea... şi nu intram până ce nu primeam învoire... Dar am văzut vraiştea...

* Au fost şi gard şi poartă, i-o întoarse cu amărăciune nevasta. Dar a trebuit să le ardem, că am petrecut ierni grele... Da' ce pofteşti 'mneaţa?

Şi chipul i se oţărî.

- Umblu de mult. Viu de departe. Am isprăvit merindele. N-aş putea găsi aici puţină

mâncare? Sunt ostenit şi flămând.

Şi, vorbindu-i astfel, o privea ţintă.

Femeia nu plecă ochii. Râse numai, cu venin.

* Păi dacă eşti flămând, 'mneaţa crezi că trebuie numaidecât să mănânci?

* Atunci ce să fac?

* Să rabzi ca noi toţi de-aici. În sărăcia noastră cerşetorii n-au ce căuta. Şi mai ales n-au ce găsi. Du-te jos la boier şi întinde mâna, că ăla are, cu toate că nu dă, ba poate de-aia!

Şi-i întoarse spatele, lăsându-l caraghios. Streinul nu se dete bătut. Din ce în ce mai stârnit, colindă ogradă cu ogradă, rugându-se de ospeţie. Peste tot îl întâmpinau, duşmănoase, sărăcia, jalea şi amarul. De pretutindeni îl alungă deznădejdea. Din câteva locuri fu gonit cu vorbe urâte, ca un milog păcătos, deşi nu avea înfăţişarea: nu se tânguia, nu întindea mâna. Cerea nu pomană, ci omenie.

Părea un bărbat în putere, deşi uscăţiv şi subţiratic, de înălţime mijlocie, cu chipul smead, prelung şi trist. Purta barbă castanie, părul lung, cu cărare la mijloc, dat călugăreşte pe spate. Curat îmbrăcat, într-un soi de zeghe lungă, ca un anteriu de aba ţărănească, albă; în picioare cu nişte iminei răscroiţi, prin vârful cărora îi ieşeau degetele. Ce izbea însă la el, aproape te înfricoşau, erau ochii, mari, adânci, de culoarea alunei prăjite. Şi trişti, trişti, de toată tristeţea satului ăstuia, strânsa acolo la un loc, în ei.

Cu aceeaşi îndrăzneaţă cuviinţă omul a intrat şi a ieşit, pe rând, dintr-o sărăcie într-alta şi mai lucie, privind, ascultând cu băgare de seamă, iscodind, culegând cu aceeaşi neistovită plecăciune, ca şi cum ar fi primit milostenie, tot ce i se zvârlea: înfruntări, plângeri, răbufneli, sudalme şi blesteme. Astfel încărcat cu ele, a colindat întreg cătunul. Toţi erau necăjiţi, flămânzi, aşteptând cu mâinile în sân, nici ei nu ştiau pe cine şi ce. Unii înjurau pe Dumnezeu, alţii ocărau pe diavol, băgau vină soartei, îşi blestemau viaţa.

Aşa, din jale în jale, din scrâşnet în scrâşnet, a ajuns până la cea din urmă cocioabă din marginea de apus a satului. Aci, bătătura şi mai pustie, ograda mai pă-răginită, restriştea şi mai neîmpăcată. Nu l-a dat în ştire nici măcar coteiul nelipsit din nici o gospodărie, oricât de oropsită. Nimeni nu i-a ieşit înainte.

El a păşit domol până la prispa scundă, unde descoperi trei copilaşi culcaţi pe un maldăr de buruieni. S-a aşezat lângă ei. Unul, mai mărişor, l-a simţit şi s-a ridicat. Nu dormeau, zăceau. Galbeni, sfrijiţi, doar piele şi os, cu burţi umflate, mâini şi picioare subţiate că fusele, numai ochii mari, înfriguraţi mai erau de ei.

- Ce faceţi voi aici, prichindeilor? Întrebă prietenos streinul, cercând să le biruie sălbăticirea şi să-i mângâie pe păr. Ei se apărau ca de nişte loviri.

* Hai, răspundeţi.

* Aşteptăm pe nenea, răsuflă cel mai mărişor.

* Unde s-a dus?

* Să culeagă bolbotine...

* Ba nu, să aducă lut, spuse adevărul mijlociul.

* Şi voi vă hrăniţi cu humă? Şi călătorului îi dete lacrimile.

* Îha...

* Vă place?

* Ţu... Deloc, ţuştuiră toţi trei deodată. Nu-i bun.

* Atunci de ce-l mâncaţi?

- De foame. Dacă n-avem altceva...

* Dar maica voastră unde este?

* La biserică.

* Unde? Tocmai jos în comună? Că aici la voi văz că n-aveţi biserică.

* Îha, lângă curtea boierului, că a noastră cică a fugit la vale de mult, întări mărişorul.

* Ce caută? Că azi nu e sărbătoare? Cum se-ndură să vă lase singuri şi nemâncaţi?

* Stă mereu acolo. Nu mai vine acasă, plânse mezinul.

* Are vreo treabă? Ce lucrează de întârzie atât?

* Nu lucrează... A rămas în groapă, spuse mijlociul.

* A murit, îl lămuri, simplu, cel care pricepea mai multe.

* A murit? Şi un oftat umplu pieptul streinului. Dar tatăl vostru... Şi aşteptă cu inima strânsă.

* N-avem...

Tocmai atunci iată că se-ntoarse frăţânul cel mare, un băieţel că de şapte-opt ani. Slab, costeliv, despuiat de la brâu în sus, în jos numai cu nişte izmene hărtă-nite, încinse cu o sfoară peste pântece... Ochii lui negri se ţintiră aspriţi în călătorul strein.

* Geaba mai vii şi 'mneaţa, o luă el înainte. N-a mai rămas nimic. A luat pricictorul tot: ţoale, boarfe, blide, cămăşile şi fota mamei. A zis că ne dă afară şi ne vinde casă dacă nu plătim.

* Datorii? Şi omul coborî parcă ruşinat pleoapele.

* Îhî... Cică la stat, din vechi. Aşa că 'mneaţa, geaba...

* Nu... nu... Eu n-am venit pentru asta, se apără omul scuturându-se înfiorat.

* Dar pentru ce? Întrebă copilul bănuitor.

* Să mă odihnesc puţin. Sunt un drumeţ trudit şi flămând. N-ai tu ceva merinde? Ţi le plătesc. Şi-l învălui într-o privire plină de mângâieri.

Copilul, întristat şi mai mult, răspunse:

* N-am nimic decât humă, şi puse lingă om un calup de lut vânat, lucios.

* Ia şi 'mneaţa, îl îndemnă. Ţine de foame.

Ochii streinului iar se înmuiară în lacrimi. Până acum toţi ceilalţi la uşa cărora bătuse nici măcar la pământul ăsta cu înfăţişare unsuroasă nu-l poftiseră. Copiii se porneau să ducă la gură.

* Staţi... Nu mâncaţi. Zvârliţi-l jos, le strigă el spăimântat. Aruncaţi-l.

* Nu se poate... Ce o să îmbucăm? Făcu grav cel mare.

* Ce-o să mâncaţi? Ia să cercăm noi altceva, se învioră streinul, şi un zâmbet îi auri chipul mâhnit. Copilul nu înţelegea.

* Altceva?

* Da, adică să facem alt soi de bucate...

Mititeii căscară gurile la el, parcă să li se umple... Mărişorul se întunecase şi mai rău. Călătorul băgă de seamă asta.

* Cum te cheamă? Îl întrebă mângâios.

* Iliuţă... răspunse băieţelul fără bunăvoinţă.

* Iliuţă, ţi-ar place ţie o ciorbă?

* Ciorbă? Cu ce? Şi se strâmba de râs ca de o glumă.

* Cu ce: cu bolovan. Ciorbă de pietroi. Ai auzit vreodată?

* Ţu. Nu ştiu.

* Am să-ţi arăt eu. E mai bună mult decât huma voastră... Ai un pietroi p-aici?

* Un pietroi? Şi copilul se-ncruntă.

* Da' nu trebuie prea mare, numai alb şi curat.

* Ia lasă-mă, bădiţă, în pace. Şi glasul lui înciudat se muie a plâns.

* Nu te las, stărui blajin drumeţul, că d-aia am venit.

* 'Mneatale îţi arde de glume... da' noi... şi vru să se întoarcă la huma de alături.

* Deloc, mititelule. Uite acolo... Şi streinul merse câţiva paşi şi ridică de pe bătătură un bolovan cât doi pumni.

* Ăsta ne face treaba, spuse el, netezind şi mângâind piatra. Bine că nu vi l-a luat şi pe ăsta pârcălabul. Acum adu apă să-l spălăm şi să-1 punem la fiert.

Copilul nu se mişcă. Sta supărat, muşcându-şi buzele. Aşa că tot călătorul trebui să scoată singur apă din fântâna şi să limpezească piatra de pământ.

- Acum, adu-mi un tuci ori o căldare mai mare... şi nişte pirostrii, să aşezăm mâncarea la foc.

Iliuţă se-mbonţase. Dar ceilalţi trei plozi nu mai puteau de bucurie şi începură să strige:

* Ciolbă! Ciolbă! Nene, vlem ciolbă!

* Hai, voi alergaţi să-mi adunaţi vreascuri pentru foc, îi rândui streinul. Să fiţi degrabă aici cu trei crosnii cât voi de mari. Iar tu, Iliuţă, să-mi scoţi din pământ, de unde-i şti, tuciul sau mai bine un ceaun cât mai încăpător.

* Cât de male, atâta... ţipau prichindeii, sărind împrejurul streinului.

* Noi nu avem, că ni l-a luat.

* Ştiu... mi-ai spus. Îmi pare tare rău. Dar aleargă şi fă rost de la vecini. Roagă-te de ei. Spune-le că e vorba de o ciorbă minunată, care o să vă sature pe toţi.

* Cum pe toţi? Le dai şi altora? Îl luă peste picior băiatul.

* De bună seamă, se făgădui omul. La toţi câţi vor veni să mănânce, chiar dacă n-ar cere. Că o să iasă multă... berechet.

Iliuţă se scărpina în ceafă şi şovăia. Asta o auzise el într-o poveste, de la maică-sa. Dar cei trei îl încleştaseră şi-l hărţuiau plângând şi târându-l spre vecini.

* Hai, nene, la ţaţa Ilina, că are tuci...

Băieţelul porni, întorcând capul înapoi, să vază ce face omul care i se părea că ori nu este în toate minţile, ori că era vreun păcălici... Acesta, liniştit, se apucase să strângă găteje din ogradă şi să le clădească morman.

Şi numaidecât copiii fură înapoi cu vecina din stânga.

* 'Mnealui e, ţaţă Ilina, făcu Iliuţă arătându-l oarecum batjocoritor. Cică vrea un tuci mare să fiarbă în el o ciorbă de bolovan. Şi râse trist.

* Nu mi-ai adus vasul? Păi ce treabă-i asta, Iliuţă? În loc să-ţi dau trei blide cu fiertură, am să-ţi dau numai două...

* Da' ce vrei 'mneaţa să faci cu tuciul? Se amestecă cu ifos Ilina.

* A... se uimi streinul, ca şi când abia acum, când o aude, bagă de seamă că la ciorba lui s-a adaos şi o femeie. Sunt bucuros că ai venit dumneata. Am cu cine mă-nţelege. Am să gătesc, zise el, ridicând ochii luminoşi la ea, am să gătesc o ciorbă să se ducă pomină.

* Păi aşa, cu apă chioară? Îl înfruntă muierea.

* Asta-i taina mea... Şi-i surâse. Ai să vezi şi să te încredinţezi pe urmă. Acum aleargă numai şi vino cât mai repede cu ceaunul, că, uite, se apropie prânzul şi mititeilor le e foame.

Şi, spunând asta, înălţă ochii plini de rugăciuni la cer. Femeia se codea, crucindu-se.

- Lasă, că ai să te luminezi când îi gusta-o. Deocamdată ascultă şi întoarce-te cât ai clipi, că am grabă. Soarele e sus şi s-a pus în dreptul pântecelor acestor copilaşi. Nu uita pirostriile, strigă el după femeie. Iliuţă, du-te de-i ajută să le care.

Ilina porni cu gândul să n-asculte. Dar n-o rabdă inima şi se-ntoarse cu lucru rile cerute. Streinul se bucură şi o bătu mulţumit pe umăr, făgăduindu-i şi ei tot trei străchini de ciorbă. Şi, cu îndrăzneală, o îndemnă:

- Ia pune, rogu-te, mina şi umple d-ta tuciul cu apă, până atât eu focul şi aşez pirostriile. Dar vezi, spală-l întâi bine...

Apoi scoase o cutiuţă la care copiii zgâiră ochii, hîrşcui un beţişor pe-o latură a ei şi dete foc crăngilor. Cu ajutorul Ilinei, potrivi tuciul sub flăcările ce pâlpâiau vesele, ca şi copiii, ce ţopăiau voioşi în preajma lor.

Pe urmă, încet, cu multă băgare de seamă şi evlavie, ca şi când ar fi săvârşit o mare taină, lăsă binişor pietroiul în apă din vas. Şi înălţând ochii se rugă din nou la cer.

Femeia şi copilaşii priveau uimiţi...

* Ei, dar numai cu asta treaba nu e isprăvită, ci abia începută. Mi-ar trebui o ţâră de

sare... N-ai tu pe undeva, Iliuţă?

* Ba parcă, şi alergă în casă, de unde ieşi cu o ulcică plină. Asta ne-a lăsat-o, grăi el, întinzându-i-o.

* Bravo! Ia tu ca un pumn şi aruncă în apă... Aşa... Şi acum rugaţi-vă împreună cu mine...

Omul îngenunche acolo în bătătura stearpă, împreună mâinile şi spuse tare Tatăl nostru. Mititeii, la fel, după el. Numai femeia deodată se împotrivi. Dar, repede biruită, se alătură şi ea...

* Acum mi-ar mai trebui nişte ceapă, grăi omul, sculându-se înseninat.

* Ceapă? De unde? Şi parcă toţi se speriară.

- Nu multă, îi potoli el. Cam vreo zece-douăsprezece căpăţâni. Ce zici, Iliuţă? Iliuţă n-avea.

- Dumneata, lele Ilină, nu găseşti acasă? O ispiti cu un surâs ademenitor vrăjitorul. Cât de puţină. Ia vezi, scormoneşte în pod. Sau stai să-ţi spun eu unde ai pus-o: caută sus pe corlată în stânga. Ţi-a rămas uitată de astă-iarnă.

Femeia încremeni. Ascunsese în adevăr acolo, pentru orice întâmplare, un pumn de ceapă veche, dar aproape o uitase. Îi venea greu s-o strice acum pentru gustul unui strein. Dar intrată în horă şi dintr-un îndemn de dincolo de ea, se urni, şovăind. Se întoarse totuşi cu câteva cepe scorojite în poală.

- Începe să fie bine, se veseli bucătarul. Ia curăţă-le tot d-ta, că te pricepi mai bine. Taie-le în câte patru şi zvârle-le peste bolovan. Dau gust bun, deşi chiar numai zeama neaoşă de bolovan nu e de lepădat.

Femeia, prinsă de puterea pătrunzătoare a streinului, ascultă şi săvârşi întocmai.

El îşi suflecase mânecile şi acum se căznea cu un cuţitaş de buzunar să cioplească dintr-o scândurica un fel de lopeţica, o lingură cu care să mestece fiertura. Ochii lui Prâslea sclipiră şi se lipiră de briceagul miraculos ca de un magnet.

- Ei, începutul a fost într-adevăr bun, glăsui drumeţul, şi să mulţumim lui Dumnezeu. Dar ar fi şi mai bine dacă am avea şi nişte cartofi... Ce zici tu, Iliuţă?

Dar, spunând astea, bătea în Ilina.

Iliuţă smuci din umeri a tăgadă: de unde cartofi?

Nici Ilina n-avea. Îi isprăvise de mult şi nu mai văzuse în ochi, darmite în gură, de-o lună.

Streinul o privea însă stăruitor, parcă scormonindu-i toate minţile.. Şi femeia îşi aminti că vecina din stânga, verişoara Anica, mai avea. Într-un suflet alergă la ea, să-i spuie nemaipomenita întâmplare, cu unul care a venit din toată lumea, s-a abătut la alde Vlad şi zice că poate să scoată ciorbă din pietroaie.

Vecina dete fugă să vază şi ea minunea. Privi, puse mâna la gură a mirare, clăti din cap şi trebui să recunoască, ce-i drept, că ceva fierbe în tuci şi aburii încep a mirosi bine.

- Numai puţini cartofi îmi trebuie, o înhaţă streinul în mreaja privirilor lui fără împotrivire. Nu te mai socoti, vecinico. Ai să mănânci o fiertură cum n-ai gustat nici la maica dumneatale când erai fată. Hai, dă fuguţa, rogu-te, pentru copilaşii ăştia şi ai dumitale, cu

care te poftesc să vii numaidecât.

Verişoara Anica, mai de milă, mai de silă, se înduplecă şi alergă acasă ca să aducă un şorţ de cartofi. Îi ţinea îngropaţi, la păstru, pentru cine ştie ce nevoie. Acum, la o asemenea neaşteptată întâmplare, se îndură să scormone în comoară, ca să ajute şi ea la împlinirea isprăvii. De coada ei se ţineau bâzâind doi copilaşi.

Streinul, din ce în ce mai la îndemână, îndatora, c-un zâmbet, chiar pe darnica Anică să cureţe leguma. Şi-i întinse cuţitaşul.

* Mina dumitale are să facă ciorba mai dulce, grăi el, lăudând-o.

Anica roşi, dar nu se codi. Spălă, jupui de coajă buburuzii şi-i azvârli în tuciul care bolborosi, spumegând.

- Auziţi cum se bucură pietroiul şi mulţumeşte, spuse el voios.

Copiii se ridicară în vârful picioarelor, să vază şi mai bine bucuria bolovanului.

- În alte părţi se cheamă barabule, luă vorbă omul, ca să spargă încordarea aşteptării. Sunt ţinuturi unde li se spune picioci... şi rămase pe gânduri.

- 'Mneata se vede că ai umblat mult, îi băgă de seamă Ilina. Cu ce fel de nevoi? Streinul nu-i răspunse.

- Noi ne-am dat la vorbă, o-ntoarse el, şi am uitat de ciorbă. Niţică slănină dacă am avea, ar fi lucru mare. Nu de altceva: dar piatra, oricât de minunată, se cere oarecum unsă.

Slănină? Se cruciră ceilalţi... Cine oare s-ar găsi să aibă asemenea avuţie în golătatea asta din Flămânzi? Şi Ilina se frământă sub privirile răscolitoare ale streinului, care n-o slăbeau din îndemnuri.

* A, staţi, nepoată-mea, Bălaşa lui Tontea... A tăiat astă-primăvară porcul, care începuse să bolească. Îl aveau de furat. Cum sunt zgârciţi, că-şi mănâncă de sub unghie şi n-a dat nimănui măcar o aşchie de şorici, cred că mai au pitite cîte-vă curele de slănină. Trebuie să ajute şi ea la cazna asta a d-tale, sfârşi femeia, gâfâind de-atâta vorbă.

* Ajut-o d-ta să le găsească, o rândui, şăguind, omul. Şi dacă zice că n-are, adu-i aminte că le ţine agăţate în pod, la gura cubelii... Sfătuieşte-o să le mute, că la noapte i le mănâncă pisicile.

* Lasă, că i le scot eu...

Şi, voioasă de slujba ce poate face drumeţului, femeia porni ca o vijelie peste zece case, până la Bălaşa. În drum scorni toate nevestele de la cele nouă gospodării prin faţa cărora alerga învolburată.

* Vino, soro, să vezi ce n-ai crezut niciodată. - Ce?... Ce?...

* Ciorbă de bolovan, spunea ea cu fală, pătrunsă acum până-n măduva sufletului de încredere în omul minunat.

* Cum, fă? Ce, eşti nebună?

* Zău, să-mi saie ochii dacă mint! Şi o pornea iar la goană. - Unde, fă?

* La alde Vlad în bătătură, zvârlea ea răspuns peste cap.

* Veniţi şi voi. Şi gonea ca un crainic împărătesc cu o mare veste. Bălaşa tocmai se văita că n-are ce dă la copii de mâncare.

* Hoo şi voi, că nu v-o fi mas as-noapte şoarecii în burtă... îi certa ea.

- Dacă nu şoarecii, măcar limbricii, gâfâi în obrazul Bălaşii Ilina, năvălind peste ea. Hai, scoate slănina şi vino cu ei acolo. Mâncăm toţi fiertură de pietroi alb, că iese un cazan plin.

Auzind de pietroi alb, Bălaşa crezu că e vorba de vreo pasăre şi ciuli urechile...

* Mai trebuie numai o halcă de slănină...

* Slănină? Se văietă păcătoasa. De unde?

* Din pod. Tu mai ai de astă-primăvară, mi-a spus mie omul, că ăla ştie toate. O ţii la cubea... Are să ţi-o fure motanul...

* Aveam, începu asta, da', să vezi, am mâncat-o, şi cu ce-am mai împărţit, s-a isprăvit...

* Nu mai minţi, că ăla ştie ce spune. Taie o felie mai măricică, ia copiii de mină şi hai. N-ai văzut şi n-ai să mai vezi minune ca asta!

* Şi cine o face? Se muie Bălaşa, cu gândul la cine ştie ce orătanie care s-ar chema pietroi alb...

- Un ăla, un strein. Un vraci... Zgârcită, ispitită, scoasă din ţâţâni de f ăgăduiala ciorbei, se urcă şi dezlegă slăninu-ţa cea mai mică. Adună plozii şi porni fuga la întrecere cu mătuşă-sa. Pe cale li se alătură şi celelalte gospodine cu copii, cu căţel, dar fără purcel, căci Flămînzii-Vechi nu mai avea nici unul. Iar sătenii de jos, învegheaţi, şi-i ţineau bine, încuiaţi în coteţe. Cârdul năvăli tocmai când bucătarul mesteca mai vârtos în ceaun. - Uite, slănina, strigă biruitoare Ilina, împingând pe Bălaşa, care, şovăitoare acum, bălăngănea cu oarecare părere de rău darul.

- Să trăieşti! Îi mulţumi streinul, luându-i-o repede din mină. E chiar prea multă pentru o singură fiertură.

Şi o tăie în două. Femeia vru să-şi ia jumătatea înapoi acasă. Dar omul îi zîm-bi împăciuitor, înseninându-şi chipul trist şi întinse peste mâna ei lungită bucata.

- Ţine, Iliuţă, du-o în casă şi pune-o bine pentru mâine.

Acum ciorba fierbea în clocote. Slănina tăiată mărunt de stăpâna ei, cum rîn-duise călătorul - ajuns gazdă - se topi în unda înspumată, care dă să se reverse bogată peste buzele vasului... Dar bucătarul se aţinea şi suflă în ea cât putea, ajutat de copii, mestecând-o cu lingura s-o împingă înapoi.

Era într-adevăr un om minunat, aproape măreţ, cum stă aşa îmbujorat de căldura aburilor, de plăcerea de a sluji o mâncare bună flămânzilor, înfăşurând într-o privire duioasă liota lihnită dimprejurul său.

- Ei, acum e acum! Făcu el, ridicând ochii întâi la cer şi apoi coborându-i roată spre cei de jos. Să nu ne înecăm tocmai la mal... Ca să dea şi mai mult gust, bolovanul are nevoie de puţin pătrunjel, o mina de mărar, nişte leuştean, vreo câţiva morcovi amestecaţi cu ţelină, chiar un ardei, doi. Cine are pe-acasă? Că bolovanul chiar acum îşi lasă zeama dintii... Ia uitaţi-l.

Şi cu lopeţica făurită de el se căznea să scoată la vedere, pentru îndemn, pie-troiul înfierbântat, care luci deodată alb şi nălucitor cât un gogon de ciolan de la genunchiul unui

bour.

Gospodinele se grămădiră curioase. O bunătate de aromă zbucnea valuri-va-luri deodată. Copiii nu mai putură răbda şi chirăiră, începând să ceară.

- Nu te mai canoni cu scândurica ceea, grăi o femeie, privindu-l cum scăpa mereu bolovanul greu din lopeţica neîncăpătoare.

Uite, ţi-am adus polonicul nostru. Şi-i întinse un linguroi cât un găvan.

* Bine făcuşi, o lăudă omul, bucurându-se că au început şi femeile, de la ele, să se dea pe brazdă. Hai să potolim deocamdată puişorii ăştia. Daţi-mi un blid. Şi lor puneţi-le în mână câte o lingură, porunci el, numărând puita ce se aţinea atârnată de toate gesturile lui.

* Dumneavoastră celelalte, urmă el, alergaţi să-mi aduceţi ce vă cerui. Ba mai adăugaţi şi câţiva postîrnaci, un bostan, şi mai ales o poală de boabe de porumb. Nimic nu se potriveşte mai bine la pietroiul fiert ca popuşoiul.

- Încet, încet, să nu vă opăriţi, striga rânduind copilaşii care tăbărau pe blidul umplut. Suflaţi mai întâi... Iliuţă, lele Ilino, vedeţi de ei, să nu se înece...

Şi aplecându-se până la gurile lor lacome, se sătura parcă el mai întâi.

* Ei, cum este ciorba? Îi cercă el vesel.

* Bună, bună, ţipa puita, prefirând cu lingurile adâncul strachinei, ca să pescuiască din fund cartofii.

Muieretul dimprejur murea de poftă. Una, însărcinată, vru să ia lingura din mâna unui copil al ei, ca măcar să guste. Mititelul zbucni în urlete.

* Cei mari la urmă. Este pentru toată lumea, le chivernisea omul, ca o gazdă bună.

* Sita e borţoasă şi a poftit, cerură iertare pentru ea celelalte.

* Atunci se schimbă socoteala. Şi el întinse femeii căucul plin cu zeamă, privind-o mulţumit.

- Mai ia unul şi pentru cel din pântece, şi-i umplu a doua oară blidul. Acum soseau gospodinele plecate după bunătăţile pretinse de necunoscutul bucătar: mănunchiuri de buruieni mirositoare, cimbru, mânătărci şi drele, precum şi alte soiuri de legume uscate, scotocite din cine ştie ce colţuri... O ploaie de grăunţe se vărsă în ceaunul tainic, peste pietroiul miraculos. Toate fură amestecate, învârtite, vânturate acolo, în clocotul neîntrerupt al fierturii, sub care focul pâlpâia necurmat, hrănit cu vreascuri,

Gloata, îmbătată de foame, de aşteptare, de bucuria copiilor, se înveselise şi ea.

Tocmai atunci picară şi câţiva bărbaţi, ursuzi că nu-şi găsiseră muierile acasă, flămânzi şi necăjiţi că logofătul de la curte nu le dase nici bani, nici mălai. Ba îi mai scosese datori cu munci viitoare. Se strânseră şi ei, oricât de neîncrezători, în preajma ciorbei de basm, unii cu gurile căscate, alţii cu nările lărgite, şi de uimire şi ca să le umple aburii gustoşi, ce se împrăştiau şi dau de veste în tot satul despre nemaipomenitul ospăţ. Aşa ceva nu-şi închipuiseră nici ei, cât de umblaţi pe la târguri şi prin lume: ciorbă de bolovan. Adevărat, nu minciună. Stă acolo, sub nasul lor, gogeamite pietroiul, pe care ospătarul îl tot sălta din fund până-n faţa undei înspumate. Şi ce zeamă gustoasă! Cu nimica toată... Căci nici una din neveste nu ţinea să mărturisească adaosul pus de fiecare la bolovan, nu atât de teamă să nu le certe bărbaţii pentru risipă, cât să nu ştirbească din măreţia minunii.

După ce au fiert şi porumbul şi celelalte bunătăţi mai târzielnic adăugate, gazda a poruncit să se caute o scândură lungă sau nişte feţe de uşă de la vreun coşar, blide şi linguri. A dat pentru asta fuga tot satul şi s-a strâns de două ori pe cât era nevoie. Ilina a întins scândura în chip de masă în mijlocul bătăturii şi pe ea a semănat străchinile, pe care streinul le-a umplut ca la pomană. Apoi a poftit la mâncare lumea toată. Şi s-au aşezat cu mic cu mare, ca la ei acasă. Stând tot timpul în picioare şi alergător necontenit de colo până colo unde era nevoie, streinul a slujit pe fiecare cum se cuvine, ajutat de Ilina, care nu se îndura acum să-l lase cu toată bătaia de cap în spinare. Ea avea să mănânce la urmă. Amândoi se simţeau sătui numai de bucuria ce le umplea inima că-i văd pe toţi strânşi la o hrană bună.

După ce-şi ostoiră foamea, unul mai guraliv întrebă despre taina cum se săvârşise minunea. Din apă goală cu un pietroi în ea cum se poate scoate o ciorbă atât de gustoasă?

- Numai la nunta din Cana s-a mai petrecut aşa ceva, îl lămuri firoscosul satului, un bătrân cam îngâmfat. Dar acolo a fost Cristos, care a prefăcut apa în vin. Şi asta a făcut-o repede, cât ai clipi din ochi. Vezi, n-a aprins foc, ca aici, îşi urmă el cuvântul. E mai uşor să fierbi chiar un pietroi. În câteva ceasuri de clocote, tot scoţi ceva din el, musai trebuie să lase zeama.

Şi, sătui, începeau să micşoreze meritul şi cazna streinului, care-i privea trist. Nu se gândeau nici măcar să-i mulţumească, aşa, c-o vorbă.

* Oricât, se întoarse altul, oftând, bine ar fi să avem în fiecare zi câte un praznic ca ăsta! Şi întinse strachina să i-o mai umple o dată.

* Dacă vreţi, prinse cu însufleţire călătorul firul, aşa are să fie totdeauna, ba chiar şi mai bine, vă dau eu chezăşie. Ceaunul şi pietroiul rămân aici, ale tuturor. Mâine se rânduieşte altcineva în locul meu, de pildă lelea Ilina, să strângă legumele care să dea gust zemei de bolovan. Dar pe deasupra lor şi mai mult decât toate bunătăţile aduse de dumneavoastră, are să facă minuni, cum a făcut şi azi, dragostea celor ce se strâng ca să se ajute singuri şi unul pe altul, cu puţinul pe care-l are fiecare...

Astfel, aflară şi bărbaţii că streinul umblase după căpătat, tot ca un milog. Numai că în loc să mănânce el ceea ce strânsese, li—l împărţise tot lor. Se chema că făcuse cu şoaldă.

- Păi, vra să zică, n-a fost bolovan gol? Ciorba era făcută cu bucăţele noastre? Asta nu mai e de nici o mirare... Aşa ceva ştie şi Baba Chioară.

Oamenii se sculau nemulţumiţi, cârtitori, ca şi când ar fi fost înşelaţi. Ei cereau minune neaoşă, nu de asta omenească.

- Bine că nu ţi-ai dat copilul să-1 taie bucăţi şi să-1 fiarbă în ciorbă ca să-i dea mai mare gust... repezi Năstase pe nevastă-sa, care îl păgubise doar cu un şirag de zbârciogi viermănoşi...

Zadarnic se căznea streinul să-i lumineze că aici pe pământ e şi mai mare minunea să înmănunchezi toate dragostele la un loc şi să faci din ele o singură putere biruitoare peste necazuri şi sărăcii. Oamenii nu socoteau minune decât numai dacă bolovanul gol ar fi scos ciorba care-i săturase. Şi muierile începeau să le dea dreptate. Aşa era, fiertura tot cu leguma lor o făcuse...

Călătorul începu iar să le vorbească despre iubire şi milă, să le spună pilde de-spte tăriile bunătăţii şi lepădării de sine, despre virtutea întrajutorării şi jertfirii.

Dar oamenilor vorbele le intrau pe-o ureche, ca să le iasă pe cealaltă...

Femeile întrulocate deoparte îl priveau ca dezmeticite dintr-o vrajă şi nu mai pricepeau. Doar Ilina vădană era numai ochi şi urechi.

* Ia uitaţi-vă, spunea una, care parcă acum îl descoperea întâi, ia uitaţi-vă ce urâţenie de om: ciupit de vărsat, cu nasul cât o pătlăgică, pe deasupra şi chiomb. Parcă-i Ion al Saftei... Ptiu!...

* Unde-l găsişi tu ciugulit de vărsat? O îndrepta alta. Nu vezi că are nasul ascuţit ca o custură şi gâtul strâmb? Aduce mai degrabă cu Neculai al Marandei.

* Voi aţi chiorât de tot! Le mustră o nevastă mai isteaţă. Cu hălăgiuca aia de păr încâlcit în cap şi cu mustăţile ţepoase, e leit bărbatul Kivei când vine beat din comună.

* Ba e chiar Păcală... le îndreptă o surată, nu-l vedeţi? Cu gura lăbărţată a râs până la urechi şi dinţii zîmbaţi, cum ni-l povestea mama. O fi trecut acum şi pe la noi să ne facă pozna cu ciorba... ne-a păcălit, precum văzurăţi...

* Fugiţi de-aici, fă nebunelor! Se vira o tinerică. Voi nu vedeţi ce chip alb are, şi ce mustăcioară răsucită? E leit feciorul boierului când urcă după iepuri.

* Şi te vânează pe tine... o şfichiui vecina.

Dinspre partea mea, urmă ea, poate să fie cum o fi, eu ştiu că am mâncat bine, numai c-un mănunchi de cimbru...

Da' nu e tocmai cum spuneţi voi: aşa, cu guşa mare cât un cimpoi şi cocoşat, seamănă mai curând cu răposatul Ghiboldan, văcarul boierului, când da drumul cirezii pe coclauri...

Ilina le auzea fără să vrea şi nu-şi găsea astâmpăr. Cum de-l vedea fiecare altfel? Câte înfăţişări avea? Pentru ea necunoscutul, de la început şi până la sfârşit, fusese şi era acelaşi bărbat blajin şi trist, plin de bunătate, cu chip cuvios alungit, cu barba castanie, cu părul ales cu cărare la mijloc... Şi ochii adânci şi mângâioşi ca două lumini înserate... Şi ea nu se dumirea... îl cunoştea de undeva şi nu ştia de unde să-l ia. Şi se zbuciumă să-şi aducă aminte. Îl văzuse de câteva ori. Dar unde? În vis! În copilărie! La o durere mare?

Tocmai o femeie îl asemuia cu ţiganul buzat care se abătea din când în când să le spoiască tingirile, când Ilina, înţepată ca de streche, se smulse dintre ele şi, pălită de-un gând cutremurător, o rupse la fugă, croindu-şi drum de-a dreptul peste râpi, să ajungă cât mai repede în comună. I-a trebuit, chiar aşa, mai bine de un ceas şi s-a năpustit spre biserică. Nu mai călcase acolo de când îşi îngropase bărbatul şi copiii.

Era după-amiază târziu, zi de lucru, şi sfântul locaş încuiat. Îi dete ocol, se în-vîrti primprejur... Nimeni... Să caute pe paracliser? Sta în celălalt capăt al comunei. Şi apoi, ce să-i spuie? Cum să-i ceară cheia? Popa, dacă se ducea la el, ar fi luat-o la goană ca pe o nebună. Se întoarse şi zgâlţâi din nou cu nădejde minerul i vărului învoit în chip de floare de fier. Nici ea nu ştia ce face. Dinăuntru se zvoniră paşi. Broasca scrâşni. În uşa crăpată cât să iasă un ins, se ivi, cu o cheie uriaşă în mâini, un bătrânel scundac, dar verde şi vioi, cu barbă albă, scurtă, capul mare peleag acoperit aproape întreg de tichia unei chelii de sub care zbucneau două smocuri de păr sur şi creţ în cele două tâmple. Era îmbrăcat cu giubea albastră în cute, lungă până în pământ, de sub poalele căreia ieşeau picioarele goale.

Ilina se dete la o parte să-l lase să treacă.

- Domnul este tot sus la voi? O întrebă el pripit, parcă mânios.

Femeia, uluită, nu pricepu, se fâstâci, şi până să dea vreun răspuns, bătrânelul, bodogănind: „Iar trebuie acum să alerg după el, să-1 strâng de pe drumuri", se şi pornise cu paşi repezi la deal, lăsând-o în prag.

Ea intră, rătutită, zănatică, înainta împleticindu-se prin amurgul tainic boltit peste încăpere, ajunse lângă altar şi căzu în genunchi. O vreme nu cuteză să ridice ochii. Nu se

gândi măcar să se roage, nu mai avea obicei, uitase. Pe urmă îşi aminti pentru ce venise: căuta lacomă în şirul de chipuri întunecate ce-i stă dinainte pe tâmpla icoana împărătească a Mântuitorului. Privirile îi alergau ne-hotărîte, până se opriră înţepenite pe lemnul cu chipul cunoscut. Era el, streinul poposit de dimineaţă la ei, în Flămînzii-Vechi.

La început şters, tremurat, jucând în cadru ca şi când atunci sosise şi se potrivea la loc, până ce ajunse să se limpezească şi să lumineze, deşi nici o candelă nu-i ardea înainte.

Era el... îi surâdea blând din zugrăveala mohorâtă. O uimire fericită se vărsă deodată peste întreaga fiinţă a bietei păcătoase. Nu se înşelase: aidoma, acelaşi bărbat, cu ochii mari căprui, plini de toată tristeţea satului ei, acelaşi obraz firav, supt, împlinit de barbută castanie, aceeaşi frunte puternică, lată ca o temelie a capului împărătesc, împodobit de frumosul păr bogat, cu cărare la mijloc. Nu-şi lepădase nici anteriul cu care urcase la ei, haina de aba albă, peste care îşi zvârlise acum un fel de giulgiu roşu şi albastru. Numai atât, că în stânga pieptului, în locul ţiţei, se deschidea o cămară adâncă, aprinsă de-o lumină nemaivăzută şi de o mireasmă nemaisimţită: inima lui atotcuprinzătoare. Şi în toată biserica se făcu amiază mare. El îi întindea cu dreapta binecuvântarea: „Luaţi şi mâncaţi", ca acolo sus... Ilina îl sorbea cu privirile şi cu sufletul îl mânca fără să se sature. Era El... Se învrednicise să-l slujească, ea cea dintâi, şi să-l cunoască... La gândul ăsta o trufie îi umflă fiinţa strâmtată de nevoi... Ajutase Domnului... Dar numaidecât chipul Mântuitorului păli, se şterse şi peste el, în locul lui, se înfiripă altcineva. Femeia căscă gura, zgâi ochii: Cristos se schimbase în Ion al Saftei, de la ei din cătun, care-i zâmbi din obrazul lui ciuruit de vărsat. Asta ţinu cât ai clipi. Şi Ion coborî lin în inima de lumină a lui Isus, care-l opri în camera ei de rai. Cadra nu rămase goală. Alt ins se rândui fulgeratic în loc: din icoana strălucită îi surâdea Neculai al Marandei. Îl cunoscu după nasul adus în custură şi gâtul strâmb, pentru ca şi el să alunece lingă Ion... În locul lui se ivi bărbatul Kivei, cu părul hălăciugă neagră şi mustăţile ţepi de mistreţ, dar şi acest al treilea îi făcu semn şi se prelinse alături de ceilalţi în sânul dulce al Izbăvitorului. Urmară, rând pe rând, peste chipul Domnului, înlocuit o clipă de fiecare, ţiganul buzat care le lipea căldările, numaidecât feciorul frumos al boierului, boierul însuşi, popa cu fuiorul alb al bărbii, Ghiboldan, văcarul, cu cimpoiul guşii revărsat afară din cămaşă, ca să le ia fără veste locul verişoara Bălaşa, mătuşa Dobra, Iliuţă, ea însăşi, Ilina, mai vie decât în ciobul oglinzii în care se uita câteodată acasă, satul tot cu mic cu mare se perindă în chipul Domnului ca să se aşeze toţi, neamestecaţi, dar înfrăţiţi în uriaşa încăpere a inimii lui. Vra să zică, îşi spunea Ilina, slujind pe Cristos, ea slujise pe toţi aceştia, care, descoperea ea cu mirare mare, se aflau, în el, îl alcătuiau... Se slujise încă şi pe ea... Dar multitudinea Mântuitorului nu se oprea aici. Veniră să-l umple morţii. Se perindară bărbatul ei, zănatec de sărăcie, copiii, gălbejiţi de boală, tat-su, istovit de lipsuri, maică-sa, jupuită de pelagră, surori, mătuşi, moşi, cunoscuţi şi necunoscuţi, necăjiţi şi obijduiţi, bogaţi ori săraci, n-a lipsit unul. Nici măcar Păcală, alcătuit aievea din ochiul chiomb şi dinţii zîmbaţi, lărgindu-şi şoltic gura la urechi peste chipul dumnezeiesc prins dedesubt. Fiecare la rând i-a făcut un semn de fericire, desprins din faţa Mântuitorului, rămasă fundal, şi, strămutat numaidecât în inimă fără de fund care cuprindea în lăcaşul ei tot norodul ăsta, şi-l aduna ocrotitoare să-l mângâie, să-1 sature şi să-1 odihnească.

În înţelegerea îngustă a Ilinei se destupa o vrană. Ştia acum, fără să priceapă, cum că în Cristos este lumea toată, cea de pe pământ şi de sub pământ, topită de la începutul la sfârşitul veacului, fără să-1 schimbe, fără să-1 adauge, fără să-i poată copleşi nemăsurata străluminata lui înălţime şi adâncime.

Toropită, năucită de greutatea prea repedei, uriaşei descoperiri, Ilina îşi pierduse cunoştinţa... zăcea somn greu... Cât?...

Când se trezi, bătrânul arţăgos, cu cheia cât un baltag, se întorsese şi certă pe tânărul fugar.

Doamne, mă făcuşi să urc după tine pe unde şi-a înţărcat vrăjmaşul puita. Isus tăcea,

zâmbindu-i şi lui prietenos.

* Cum te-ai coborât de nu ne-am întâlnit? Că nu e decât o singură cărare, se potoli moşul. Eu nu ştiu ce să mă mai fac, oftă el amărât, cu bunătatea asta fără margini a ta?...

* Să mi-o rabzi, Petre... Şi-i trimise alt surâs...

* Apoi şi răbdarea are margini... Trebuie odată să înţelegi că te osteneşti degeaba şi strici în acest chip şi rânduielile. N-a sosit sorocul.

* Bunătatea n-are soroc, îl îndreptă stăpânul.

* Dar mântuirea are, i-o întoarse chelarul. Ioane, vino de-mi ajută să-1 încredinţăm că încă nu este vremea.

Dintr-un ochi de tâmplă se coborî numaidecât un tinerel frumos ca un înger, pe umăr cu o pasăre în chip de vultur.

* Spune-i şi tu, îi dete cuvânt moşneagul, ce ai văzut atunci în ceruri...

* Aşa e, Doamne, trebuie să ne supunem Celui Preaînalt. Nu ţi-a sosit cel de-al doilea timp. Miliţiile cereşti nu s-au adunat. Stă scris în Apocalipsă că tu trebuie să te dai la o parte. Locul tău îl laşi Anticristului, rânduit să preia o vreme domnia lumii acesteia, împreună cu fiară. Pe el îl aşteaptă oamenii. În dorul lui fac toate răutăţile... Ca să-1 grăbească...

* Ştiu... răsuflă adânc Domnul. Ştiu, dar nu mă rabdă inima. Prea sunt rătăciţi şi prea mult suferă unii pe nedrept... Asta mă scoate din ţâţâni, ca astăzi... şi suspină... Am să mă supun...

Şi privirile-i căzură pe păcătoasa de sub picioarele lui...

* Şi cu femeia asta ce facem? Că a văzut şi a auzit toate... se îngrijoră el.

* N-ar fi bine s-o amuţim? Îşi dete cu părerea Ioan.

* Nu e nevoie. Lăsaţi-o să plece, sfătui morocănos bătrânul. N-au s-o crează orice ar spune. Şi cu cât le-o grăi mai adevărate, cu atât mai nebună au s-o scoată. Ca Răul să-şi aibă biruinţa lui.

Scoală-te, femeie, şi porneşte-o acasă, îi porunci el. Acolo vezi-ţi de treburi şi nu te mai amesteca unde nu-ţi fierbe oala... Şi, alungind-o astfel, bătrânelul se cocoţă cu sprinteneală într-un cadru al catapetesmei...

Muierea se ridică înfricoşată şi da să iasă de-a-ndăratele, cu ochii nedezlipiţi de pe nemaipomenitele arătări.

- Stai, Ilino, o opri blând cel care fusese călător în satul ei. Vino mai aproape. Ea se târî pe genunchi până sub poalele lui. Din icoana Mântuitorului, ce se stingea încet, o mână se întinse mângâioasa şi-i închină creştetul.

- Acum du-te... Şi să n-ai nici o teamă. Poartă-mi crucea până la sfârşit... Numai aşa afli mântuirea.

Şi în femeie se zidi o pace pe care nimic nu mai avea s-o zdruncine.

Lăuntrul bisericii se întunecase iar... Ilina bâjbâi, găsi uşa şi ieşi...

Când a ajuns înapoi în sat, oamenii, după câteva încercări zadarnice cu pietroiul gol, îl zvârliseră ca nefolositor şi înjurau de foame. Femeia a cercat să-i adune din nou,

desluşindu-le tâlcul întâmplării de dincolo de fire. Nimeni n-a ascultat-o, dar s-o creadă! Au râs de ea ca de o nebună. Şi nebună a rămas să-şi ducă înainte viaţa, alături de oamenii gârboviţi sub crucile chinurilor răscumpărătoare...

Numai că Ilina ieşea din când în când la drumul mare şi se uită cercetător la trecători... Aştepta şi i se părea că are să cunoască pe Anticrist şi să-1 dea pe faţă lumii.

Lumea clătea din cap sau râdea. Şi nu-i mai spunea pe nume, ci aşa cum o războtezase satul: nebuna lui Cristos. Când se trezi...

* Scoal', domnule, că e amiază... Cineva o zgâlţâia de umăr... Pe Ilina?

Nu... Pe mine. Amicul Sava sta alături pe pat şi mă privea.

- De-un ceas aştept şi mă uit la tine... Bâigui, dai din mâini, din picioare, u-zbaţi... Eşti lac de sudoare. Mi-a fost milă şi te-am deşteptat.

Eu mă dezmeticeam anevoie.

* Ce visai?

Nu i-am spus... Am bolmojit ceva şi am tăcut.

Adormisem în gând cu subiectul povestirii ce purcesesem să scriu şi care mi se desfăşurase în vis până în locul unde mi-a tăiat-o el, fără vrere.

Treaz, n-am mai putut nici până astăzi închega sfârşitul... Cu nici un chip.

Am întors-o pe Ilina în sat, unde după plecarea streinului se pornise vrajbă mare. Oamenii se băteau pentru pietroi şi pentru ceaun, cine să le ia acasă, în stăpânire, numai pentru el... Abia cu grele stăruinţe i-a împăcat femeia şi a putut duce mai departe lucrarea călătorului.

Sfârşit leşinat, romantic, nu mi-a plăcut... Am înfiripat altul: Bătrânul cu cheia se întoarce în biserică, aducând înapoi pe dumnezeiescul fugar, pe care-l lămureşte chemând la sfat şi pe Ioan al Apocalipsei, că nu mai este timpul lui. El trebuie să dea locul şi puterea lui Anticrist, rânduit să preia domnia lumii acesteia.

* Şi cu femeia de aci ce facem? Întrebă Ioan.

* Lăsaţi-o să plece, sfătui bătrânul chelar. N-au s-o crează, orice ar spune. Şi cu cât le-o grăi mai adevărate cu atât mai nebună au s-o socoată.

Ca Răul să-şi aibă biruinţa lui.

Şi adevărat, în Flămînzii-Vechi, Ilina găseşte un zdrahonţ înalt, voinic, îmbrăcat în manta soldăţească, încălţat cu cizme ferecate, cu chip smolit şi sănătos, încărcat de o mustaţă groasă, sub şapca păstrată necontenit în cap.

Cât ai clipi, el izbuteşte să înmănuncheze toate urile clocite în oameni şi să-i asmută asupra boierului şi bogătanilor din comună, jos... Arestează, ucid, ard, prigonesc şi se aşază, deplin stăpânitori, el în conac, tovarăşii în gospodăriile golite.

Ilina, legată, este târâta şi închisă într-un coşar, unde aşteaptă să fie împuşcată. Dar fuge şi izbuteşte să scape din pârjolul bisericii icoana Mântuitorului.

Sfârşit şi mai lamentabil, cu desăvârşire împotriva duhului povestirii... L-am aruncat în foc...

Am înjghebat un al treilea.

Ilina, de spaimă sau din tainică iconomie a Orânduitorului tuturor, amuţeşte. Când vine acasă, nu poate destăinui satului nimic din descoperirile ei... Şi ea îşi reia mai departe viaţa, alături de oamenii rămaşi să-şi ducă înainte crucile chinurilor răscumpărătoare... Scârbit, l-am rupt şi pe acesta bucăţele...

Am închipuit un al patrulea... Cu Ilina găsită moartă în biserica încuiată... N-am mai ştiut însă ce să fac cu satul?

... Şi pe urmă altele şi altele, sarbede sau boacăne... Pe toate câte le-am încercat le-am aruncat... Nici unul nu s-a potrivit. Toate erau cârpeala, petece. Şi nici un alt vis nu mi-a adus adevărata dezlegare.

Şi cu toate că am iertat pe amicul păgubitor, nu mă pot mângâia că am pierdut singura încheiere, cea descoperită, nu cea închipuită...

Acum m-am resemnat, n-o mai caut. Poate nici nu este pe lumea asta.

1953-1954 - 15 iunie, Bucureşti